

SOSIAALIALAN KOULUTUKSEN INNOVAATIOT – SOSIAALIHUOLLON TULEVAISUUS – TIETOPOHJAN VAHVISTAMINEN

*YTM Aulikki Kananoja,
Huoltaja-säätiön hallituksen puheenjohtaja
Sosiaaliturva-lehden 95-vuotisjuhlaseminaari 21.11.2007*

Huoltaja-säätiön esitys vuonna 1983

Säätiön työryhmä ja esitys sosiaali- ja terveysministeriölle

"....Sosiaalityön uusien työmenetelmien kehittämiseksi ja kokeilemiseksi, tieteellisen tutkimuksen ja käytännön sosiaalityön välisen yhteyden kiinteyttämiseksi ja alan käytännön opetuksen kehittämiseksi tarvitaan uudistuksia.

Tutkimus-, kokeilu- ja opetustoiminta voitaisiin lähinnä sosiaalityön koulutuspaikkakunnilla yhdistää alueelliseen sosiaalitoimistoon, jonka väestöpohja olisi riittävän suuri, jotta toiminnassa esiintyisivät kaikki sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen muodot. Tällaisen yksikön tehtävänä olisi toiminnan sisällön kehittäminen. ...."

STM: Opetussosiaalikeskustoimikunta 1989–90 – ehdotus opetussosiaalikeskuksiksi ei toteutunut

KESKEISET ULOTTUVUUDET

- Koulutus
- Sosiaalihuollon käytäntö
- Tutkimus
- Kehittäminen

TIETO – KÄYTÄNTÖ

- Perinteinen tiedonkulkuketju: tutkimus – koulutus – käytäntö
- Uusia tiedonmuodostuksen ja innovaatioiden orientaatioita: tieto syntyy myös elävässä vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman, käytännön elämän ja monien toimijoiden verkostossa; käytäntö, koulutus ja tutkimus limittyvät

SOSIAALIALAN SISÄLTÖJÄ

- Tukea "tavallisten" ihmisten "tavalliseen" elämään, esim. lapset ja vanhukset
- Tukea vähävoimaisten ihmisten edellytyksiä "tavalliseen" elämään: asuntoon, toimeentuloon, liikkumiseen, työhön
- Työskentelyä myönteisten muutosten aikaan saamiseksi elämäntilanteissa, joissa kietoutuvat toisiinsa monin tavoin psykososiaaliset, taloudelliset, terveydelliset ja yhteisösuhteisiin liittyvät kysymykset
- Kysymysten kirjo suuri; tarvitaan useita lähestymistapoja tiedonmuodostukseen ja osaamisen rakentamiseen

SOSIAALIHUOLTO JA TIEDONMUODOSTUS

- Sosiaalialan ja sosiaalityön tiedon heikko kumuloituminen
- Kansainvälisen kokemuksen ja tiedon rajallinen hyödyntäminen
- Käsitys tiedosta ja tiedonmuodostuksesta monipuolistumassa

KESKEISET TOIMIJAT

- Yliopistot
- Ammattikorkeakoulut
- Sosiaalian käytännön toteuttajat ja hallinto, tässä yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriö, sen alaiset sosiaalian osaamiskeskukset ja kehittämissyksiköt

TOIMIJOIDEN YDINTEHTÄVÄT: Yliopisto

” ...Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. ....”

(Yliopistolaki 1997/645 4§)

TOIMIJOIDEN YDINTEHTÄVÄT: Ammattikorkeakoulut

”...Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä ....”

(Ammattikorkeakoululaki 2003/351 4 §)

TOIMIJOIDEN YDINTEHTÄVÄT: Sosiaalihuolto

Sosiaalihuollon tarkoituksena on:

"...edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä."

(Sosiaalihuoltolaki 1982/710 1 §)

Sosiaalihuoltoon kuuluvina tehtävinä kunnan on huolehdittava sen sisältöisinä ja siinä laajuudessa kuin kulloinkin säädetään:

"...6) sosiaalihuoltoa ja muuta sosiaaliturvaa koskevan koulutus-, tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan järjestämisestä."

(Sosiaalihuoltolain 13 § 1 mom)

"Sen lisäksi, mitä 1 momentissa on säädetty, kunta on alueellaan velvollinen toimimaan muutoinkin sosiaalisten olojen kehittämiseksi ja sosiaalisten epäkohtien poistamiseksi."

(Sosiaalihuoltolain 13 § 2 mom)

TOIMIJOIDEN YDINTEHTÄVÄT: Sosiaalialan osaamiskeskukset

"Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarkoituksena on luoda ja ylläpitää koko maan kattava alueellinen yhteistyörakenne sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi sekä sosiaalialan alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaamiseksi...."

(laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 2001/1230 1 §)

SOSIAALIALAN KORKEAKOULUTUKSEN SUUNTA

- Opetus- ja tutkimusklinikat: tehtävä nousee yliopistojen tutkimus- ja opetusfunktiosta
  - Kysymys ei ole sosiaalialan yleisestä kehittämisyksiköstä, vaan uusien ratkaisujen hakemisesta sosiaalityön ja –alan tieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen
  - Klinikan toimintamallilla haetaan sellaista tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen ympäristöä, joka on jatkuvassa dialogissa elävän elämän ja alan käytäntöjen kanssa
  - Toimii opetuksen ympäristönä mutta ei korvaa kaikkea käytännön opetusta
  - Opetus- ja tutkimusklinikka antaa ympäristön, jossa kahden korkeakoulutuksen tuottamaa osaamista tarkastellaan yhteistyössä ja siten antaa edellytykset selkiyttää eri tutkintojen ja eri osaamisten profiilia samoin kuin niiden yhteistyötä
- (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43)

KEHITTÄMISTOIMINNAN TYÖNJAKO

- Ammattikorkeakoulujen kehittämistoiminnalla ja sosiaalialan osaamiskeskuksilla on alueellisen kehittämisen viitekehys
- Sovittava työn- ja voimavarojen jaosta ministeriöiden kesken

SELVITYKSEN MUITA EHDOTUKSIA

- Sosiaalityön opetuksen valtakunnallinen konsortio
- Korkeakoulusektoreiden sosiaalialan opetusverkostojen yhteistyön tiivistäminen
- Osaamisprofiilien selkiyttäminen
- Ammattikorkeakoulujen aikuisopetuksen lisääminen
- Laaja-alaisen palveluohjauskoulutuksen kehittäminen vanhustyöhön
- Avoimenyliopiston väylän luominen ns. väärän pääaineen maistereille
- Ammatillisen tohtorikoulutuksen käynnistäminen tieteellisen tohtorikoulutuksen rinnalle; väylä myös ylemmälle ammattikorkeakoulututkinnolle
- Erityisvaltionosuus opetus- ja tutkimusklinikoille
- Valtakunnallinen elin sovittamaan sosiaalialan kehittämistä ja alan koulutuksen kehittämistä

MITÄ TARVITAAN?

- Yhteiskunnallisten ja kulttuuristen muutosten teoreettista analyysiä sosiaalialan tulevaisuuden osaamistarpeiden ymmärtämiseksi
- Irrottautuminen status-näkökulmasta opetuksen, tutkimuksen ja käytännön areenoille vaihtoehtoisten lähestymistapojen luomiseksi eri instituutioiden ydintehtävän analyysille ja erilaisten osaamisten profiloinnille
- Eri instituutioiden yhteistyömuotojen ja –rakenteiden vakiinnuttamista
- Kehittämistä myönteisten tienviittojen suuntaan; tietoa hyvin toimivista käytännöistä, työyhteisöistä, yhteistyömalleista ja rakenteista
- Kuntiin, kolmannelle ja yksityiselle sektorille kiinnostusta ja sitoutumista toimia opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen aktiivisina osapuolina
- Kykyä erottaa välittömästi tarpeelliset, lyhyen aikavälin toimet pitkäjänteisistä, kestävästä tietopohjaa ja osaamista rakentamista toimista